

פרק האשה שהיא עושה

מתניתין:

נט-ב א. **האשה שהיא עושה צרכיה ומטילה מים, וראתה דם, ואין ידוע אם בא הדם מן המקור או שיש לה מכה באותו מקום, ודם המכה הוא שיצא עם מי הרגליים.**

רבי מאיר אומר: אם עשתה צרכיה כשהיא עומדת — טמאה, ואם יושבת — טהורה. [וטעמו יתבאר בגמרא].

רבי יוסי אומר: בין כך עומדת ובין כך יושבת — טהורה.

ב. **איש ואשה שעשו צרכיהן לתוך הספל, ונמצא דם על המים שבספל, ואין ידוע אם הגיע הדם מהאיש או מהאשה, וגם אם הדם מהאשה אין ידוע אם הוא מהמקור או ממכה.**

רבי יוסי — מטהר. שגם אם יוברר שהדם מהאשה, הרי שיטתו היא שדם שיצא בהטלת מי רגליים אפילו בעומדת אינו מטמא.

ורבי שמעון — מטמא. לפי שחולק וסובר

כרבי מאיר שאשה שראתה דם בשעת עשיית צרכיה טמאה ואין לטהר מפני האיש שהטיל מי רגליים ואולי ממנו הדם, מפני שאין דרך האיש להוציא דם, אלא שחזקת דמים מן האשה.

גמרא:

הגמרא דנה בטעמו של רבי מאיר שמטהר בעושה צרכיה כשהיא יושבת, ותולה שהדם הוא ממכה שיש לה באותו מקום, ואילו בעומדת הכריע שהדם הוא מהמקור, וטימא:

מאי שנא עומדת שמטמא — דאמרינן: מי רגלים הדור [חזור] למקור⁽¹⁾, ואייתי ממנו דם.

אם כן, **יושבת נמי, נימא: מי רגלים הדור למקור ואייתי דם!**

אמר שמואל: יושבת שטיהר רבי יוסי, מדובר במזנקת, שמקלחים מימי רגליה בקילוח, ומחמת הקילוח אינם חוזרים אל המקור, וקילוח זה יכול להיות רק כשהיא יושבת. אבל בעומדת שבהכרח שתתו מי

מקור לצאת עם מי הרגליים. ובתוס' [ד"ה דלמא] ביארו את דבריו, שמחמת זינוק מי הרגליים נסתם מעיין של דם. ובתוספת ביאור כתב המשנה אחרונה, 'שיש באשה שני שבילין, שביל של דם נדות ושביל של מי רגליים. ואי אפשר שיפתחו שניהם כאחד, וכל זמן שאחד פתוח השני סתום'.

התוס' [שם] פירשו, כיון שיצא דם רק בשעה שהטילה מי רגליים ולא לפני כך, וגם לא אחר

1. מבואר בגמרא שכל החשש לטמא הוא שמא חזרו מי הרגליים פנימה והוציאו דם מהמקור. ויש לבאר, מדוע לא חששו שמא יצא דם מעצמו ונטף לתוך מי הרגליים? ובמה שונים מי הרגליים מכל כתם דם שנמצא על גופה או חלוקה, שחוששים שמא נטף לשם דם מהמקור, ואפילו כשהחלוק אינו יכול להכנס ולהגיע למקור ולהוציא ממנו דם.

ותירץ רש"י [ד"ה במזנקת], שאין דרך דם

מהמקור? דלמא בתר דתמו מיא ופסקה מלהטיל מי רגליים, אז אתא דב, ובאותה שעה לא היו כלל⁽⁴⁾ מי רגליים, ויכל לצאת דם מהמקור?

ומתרצת: אמר רבי אבא: משנתנו מדברת

הרגליים⁽²⁾ ולא קילחו, חוששים שחזרו למקור והוציאו ממנו דם⁽³⁾.

ומקשה הגמרא: מזנקת נמי — מנין לנו הודאות שיצא הדם ביחד עם מי הרגליים, שאז מונע הקילוח את האפשרות שיצא דם

שחזרו אז למקור והוציאו דם. האבני נזר [רלא] מסתפק, האם בשותתת חוששים שבשעת יציאת מי הרגליים שתתו ועברו דרך המקור והוציאו דם, או שהחשש שקודם שהחלו מי הרגליים לצאת חזרו פנימה, ודרך האברים הפנימיים הגיעו למקור, וכבר בתחילת יציאת מי הרגליים היו מעורבים בדם. והביא שהמרדכי סובר שהחשש הוא על שעת ההטלה, ובשו"ע הגר"ז מבואר שהחשש הוא על הזמן שקודם ההטלה.

ונראה, שלפי פירוש רש"י ששותתת הוא סימן שהעמידה עצמה קודם ההטלה, החשש הוא שמה בשעה שהעמידה עצמה קודם שהחלה להטיל מים, חזרו מי הרגליים למקור. ואילו לתוס', ששתיתה היא סיבה לטומאה מפני שיוצאים מי הרגליים לאט, חוששים שמה בשעת היציאה אז חזרו מי הרגליים שהצטברו במקום היציאה למקור.

ונפקא מינה לדינא מחקירה זו, האם יועיל להניח עד על המקור בשעת הטלת מי הרגליים כדי להוכיח שלא משם הדם. כי אם כל החשש הוא שיצא הדם בשעת ההטלה בדיקה זו מבררת שבאותו זמן לא יצא דם, אבל אם החשש הוא לזמן קודם שחזרו מי הרגליים באברים הפנימיים, אין תועלת בבדיקה זו. ובבית יוסף [קצא] הביא משו"ת הר"ן [מט] שאפשר לטהר על סמך עד שהיה מונח בשעת ההטלה.

4. רש"י ביאר, שקושיה הגמרא היא שנחשוש שמה אחר שפסקו מי הרגליים לגמרי יצא הדם מעצמו. והתוס' חולקים ומפרשים שדרך מי

כך, מוכח שמי הרגליים הם שגרמו לדם שיצא, ואין חוששים שיצא מעצמו. וכפירוש הזה כתב גם הרשב"א. וראה בהמשך הסוגיא, שמחמת מחלוקת זו יש כמה שינויים בפירוש הסוגיא בין רש"י לתוספות.

2. כן מבואר מהתוס' [ד"ה האשה], שהקשו, כיון שלתירוץ הגמרא כל החילוק הוא בין מזנקת שטהורה לשותתת שטמאה, מדוע כתבה המשנה 'עומדת' ו'יושבת', ולא חילקה ביושבת עצמה בין 'מזנקת' ל'שותתת'. ותירוץ, שעומדת תמיד היא שותתת והרי זה כאילו נכתב שותתת במפורש.

3. בשו"ת חתם סופר קמ"ח [ד"ה תו פליגי] הסתפק, האם שותתת היא סיבה לטמא או סימן. וכתב שמרש"י [ד"ה במזנקת] מבואר ששותתת הוא סימן שעצרה עצמה זמן מרובה מלהטיל, והחשש הוא שמה בשעה שערכבה עצמה מלהטיל מי רגליים אז חזרו מי הרגליים למקור. וכן מבואר בדבריו לעיל [יד ב ד"ה עומדת, נח ב ד"ה עומדת] שסיבת הטומאה בעומדת היא מפני שהעמידה היא סימן שהיתה דחוקה, שאין דרך נשים להטיל בעמידה אלא כשדחוקות ביותר, וחוששים שמה בזמן שערכבה עצמה קודם שהטילה בעמידה חזרו מי הרגליים למקור.

אולם מהתוס' [ד"ה האשה] ומהרא"ש הוכיח שסברו, שהשתיתה והעמידה היא סיבה לטמא, לפי שכתבו 'שעומדת טמאה מפני שאין רחמה נפתח'. כלומר, שכשיוצאים מי הרגליים לאט מצטברים הם במקום היציאה, וישנו חשש

הלכה כרבי יוסי.

שנינו במשנה: **איש ואשה** שעשו צרכיהן לתוך הספל ונמצא דם על המים, רבי יוסי מטהר ורבי שמעון מטמא.

איבעיא להו: איש ואשה עומדין — מה לי **אמר רבי מאיר**? שהרי רבי יוסי שטיהר טעמו הוא מפני שאפילו דם שודאי יצא מהאשה אינו מטמא, וכמבואר ברישא של המשנה, ורבי מאיר חלק עליו שם, ומטמא.

אולם אפשר לומר **כי אמר רבי מאיר** עומדת טמאה, זהו דווקא ברישא, שישנו רק חד

ביושבת על שפת הספל, ומזנקת בתוך הספל באמצעיתו, ונמצא דם בתוך הספל. ומוכיח מקום הדם שהגיע ביחד עם מי הרגליים, **דאם איתא דבתר דתמו מיא אתא דם** מהמקור — **על שפת הספל איבעי ליה לדם** זה לאשתכוחי, שהרי הדם בעצמו אינו מקלח וכיצד הגיע לאמצע הספל אם לא שמי הרגליים נטלוהו עמהם? (5)

אמר שמואל, ואמרי לה אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יוסי, שטיהר גם עומדת.⁽⁶⁾

וכן אורי ליה רבי אבא לקלא [שם חכם],

סופר [שו"ת, קמח] **והרש"ש** סוברים שרש"י חולק, וסובר שמודה רבי יוסי שחוששים ל'בתר דתמו', ונחלקו רק בחשש 'הדור מי רגליים'.

6. כתב הרא"ש [א] שמודה רבי יוסי בעומדת ושותתת שטמאה, כיון שיש שתי סיבות שיכולות לגרום שיחזור מי רגליים, חוששים לכולי עלמא. ונראה שהרא"ש הלך כפי שיטתו [המבוארת בהערה 3] ש'עומדת' ו'שותתת' הן סיבות הגורמות למי הרגליים לחזור לאחור, ולכן בהצטרף שתי סיבות יוחמר החשש. אבל לרש"י הסובר שהסיבה הגורמת למי רגליים לחזור היא העצירה שעוצרת עצמה מלהטיל, 'עומדת' ו'שותתת' הם רק סימנים לכך שעצרה עצמה, אם כן, אי אפשר ששני סימנים יחמירו את הדין כיון שהסיבה היא אחת, ומטהר רבי יוסי גם עומדת ושותתת.

התוס' [יד ב, ד"ה ורבי יוסי] הביאו מהר"ח שגם לרבי יוסי אינה טהורה אלא מדאורייתא אבל מדרבנן טמאה בטומאת כתמים. וראה בבית יוסף [קצא], בש"ך [שם ג], בסדרי טהרה [שם ב] ובמהרש"א ובמהר"ם [יד, ב] שדנו אם לר"ח טמאה לגמרי בטומאת כתמים, או שרק

הרגליים שיוצאים בקילוח שבסוף ההטלה פוסק הקילוח ויוצאים מעט מי רגליים בשתיתה, והקשתה הגמרא שנחשוש שמי הרגליים ששתתו הם שגרמו לדם לצאת.

ומחלוקת זו תלויה במחלוקתם [המובאת בהערה 1] מהו ההיתר במזנקת. כי לפי פירוש התוס' שתולים שמי הרגליים הם שגרמו ליציאת הדם, צריך לפרש שגם ב'בתר דתמו', הכוונה היא שמי הרגליים מוציאים דם. וקושיית הגמרא היא שמא מי הרגליים השותתים גרמו ליציאת דם מהמקור. אבל רש"י, החולק וסובר שאין הכרח לתלות את הדם במי הרגליים, יכול לפרש שהגמרא הקשתה שנחשוש שמא יצא הדם מעצמו לאחר תום ההטלה.

5. **הרשב"א** [בחידושים, ובתורת הבית ז ד] **והר"ן** [שו"ת מט] כתבו, שכל החשש שיצא הדם 'בתר דתמו' הוא דווקא לרבי מאיר, אבל רבי יוסי [שהלכה כמותו] לא חשש לזה. נמצא שנחלקו רבי מאיר ורבי יוסי בשני דינים: א. האם חוששים שחזור מי הרגליים. ב. האם חוששים לבתר דתמו. וכתב הב"ח [קצא, ד"ה האשה] שכן היא גם שיטת רש"י. אולם החתם

לטעות ולומר שרק במקום ספק ספיקא טיהר רבי יוסי, ונתחדש ברישא שדי בספק אחד כדי לטהר. ואגב דברי רבי יוסי הוזכרה ברישא גם שיטת רבי מאיר שחלק עליו.

ומקשה הגמרא: **ואדמיפלגי בחד ספק כדי להודיעך כחו דרבי יוסי** — ליפלגו בספק ספקא כדי להודיעך כחו דרבי מאיר שמטמא, שהרי יותר חידוש הוא לטמא בספק ספיקא מאשר בספק אחד?!

ומתרצת: **כח דהיתרא עדיף ליה.**

ורבי יוחנן חלק על ריש לקיש ואמר: **כי קאמר רבי מאיר שהיא טמאה** — **בחד ספקא. אבל בספק ספקא** — **לא אמר, ומודה רבי מאיר שבמקום שישנו גם ספק שמא הדם הוא מהאיש, שטהורה האשה** (8).

ומקשה הגמרא: **אם כן, ליתני בסיפא, בהיו איש ואשה עושים צרכיהם בספל** — **רבי מאיר ורבי יוסי מטהרין, ומדוע השמיטה המשנה את שמו של רבי יוסי, וכתבה רק שרבי מאיר מטהר?**

ומתרצת: **אין הכי נמי שהיה צריך לכתוב**

ספקא, וכל הספק הוא אם הדם מן המקור או ממכה, אבל בספק ספקא, שהטיל גם איש מי רגליים, ונוסף עוד ספק, שמא אין הדם מהאשה — **לא מטמא.**

או דלמא לא שנא? (7)

אמר ריש לקיש: היא — **היא.** ומטמא רבי מאיר גם בהיו איש ואשה עומדים.

ומבאר ריש לקיש: **ממאי, מהי הראיה שכך סבר רבי מאיר** — **מדלא קתני בסיפא של המשנה איש ואשה שעשו צרכיהן לתוך הספל רבי מאיר ורבי יוסי מטהרין, והשמיטה המשנה את שמו של רבי מאיר, מוכח שרק רבי יוסי מטהר.**

ומקשה הגמרא: **אי הכי, שאפילו בספק ספיקא מטמא רבי מאיר מדוע השמיענו ברישא שאשה עומדת מטמאה? והרי השתא, רבי מאיר בספק ספקא מטמא** — **בחד ספקא מיבעיא?**

ומתרצת: שהרישא נאמרה כדי להודיעך כחו דרבי יוסי — **דאפילו בחד ספקא מטהר, שאם היתה נכתבת רק הסיפא היה אפשר**

לבעלה אסורה אבל טהרות שנגעה בהם טהורות.

7. **בערוך לנר** [ד"ה אי הכי] ביאר, שספק הגמרא הוא מפני שיש במשנה דיוקים סותרים בדעת רבי מאיר, שמכך שאמר רבי מאיר ברישא שאשה שהטילה מי רגליים טמאה, מדויק שאם היה שם גם איש וישנו ספק נוסף טהורה, שאם לא כן מדוע לא נקט רבי מאיר בדבריו שהיה שם גם איש כדי ללמדינו חידוש נוסף. אולם מהסיפא שדנה בדין איש ואשה שהטילו מי רגליים לכלי, וכתבה שרבי יוסי מטמא והשמיטה את שמו של רבי מאיר, משמע שרק רבי יוסי

שהקל ברישא מקל בסיפא אבל רבי מאיר שהחמיר ברישא מחמיר גם בסיפא, שאם לא כן היה למשנה להשמיענו שרבי מאיר מטהר, שזהו חידוש גדול יותר שהרי הוא החמיר ברישא, ומק"ו נדע שרבי יוסי שהקל גם ברישא מקל גם בסיפא.

8. **בשו"ת הר"ן** [מט] כתב שגם בעומדת אין שכיח שיחזרו מי הרגליים למקור ורבי מאיר שטימא טעמו הוא מפני שסבר שחוששים למיעוט, וכמבואר בגמרא בחולין [יא ב]. והקשה **בערוך לנר** אם כן כיצד סובר רבי יוחנן

כך. אלא, ואידי דסליק מרבי יוסי — ששנה את דין הרישא, שמטהר גם בספק אחד, המשיך ופתח בסיפא בדרבי יוסי, וכיון שהקדים את רבי יוסי שוב לא הזכיר גם את רבי מאיר.

ודנה הגמרא בדברי רבי יוסי שבסיפא: **ורבי יוסי, הרי בחד ספקא מטהר** — ואם כן, **בספק ספקא — מיבעיא!**? ומדוע הוצרך לשנותו?⁽⁹⁾

ומתרצת הגמרא: **מהו דתימא: הני מילי שמטהר רבי יוסי** — היינו דוקא טהרות שכבר נגעה בהם, שבדיעבד לא מטמאים את הטהרות, ותולים שהגיע הדם ממכה שהיתה במקום מי רגליים, **אבל לכתחלה** חוששים שמא הדם מהמקור — **ולא** תגע בטהרות.

קא משמע לן, ממשנה יתירה שאפילו לכתחילה לא חשש רבי יוסי, ואפילו בספק אחד⁽¹⁰⁾.

תניא כוותיה דרבי יוחנן: איש ואשה שעשו

צרכיהן לתוך הספל, ונמצא דם על המים — **רבי מאיר ורבי יוסי מטהרין, ורבי שמעון מטמא**. הרי שבמקרה שהטיל גם האיש מי רגליים מטהר גם רבי מאיר, וכשיטת רבי יוחנן.

שנינו במשנה 'ורבי שמעון מטמא שאין דרך האיש להוציא דם, אלא שחזקת דמים מהאשה'.

איבעיא להו: אשה יושבת [במקרה שלא היה שם גם איש שהטיל מי רגליים] — **מה לי אמר רבי שמעון?**

האם **כי אמר רבי שמעון** — בעומדת, **דדחיק לה עלמא**, ויש להסתפק שיתכן ובאים המים אל המקור ומוציאים ממנו דם, וסבר רבי שמעון כרבי מאיר שטימא בעומדת.

אבל יושבת שטיהרה רבי מאיר — **לא** טימא בה גם רבי שמעון.

או דלמא לא שנא?⁽¹¹⁾

שמטהר רבי מאיר גם בספק ספיקא, קשה לצורך מה נשנתה הסיפא.

10. **הב"ח** [קצא] הקשה על **הרא"ש** [א] הסובר שבעומדת ושותתת מודה רבי יוסי שטמאה, מדוע לא תירצה הגמרא שבאה הסיפא לרבות שבמקרה שישנו ספק שמא הדם מהאיש טהורה לגמרי ואפילו עומדת ושותתת. וכעין זה הקשה **התורת השלמים** [קצא, ג] על **הר"ן** [שו"ת מט] הסובר שמודה רבי יוסי כשנמצא הדם על שפת הספל שהאשה טמאה, שתתרוץ הגמרא שכשהטיל גם איש מטהרים גם בשפת הספל. וראה מה שכתב לתרוץ בסדרי טהרה [שם, ג].

11. **התוס'** [ס א, ד"ה יושבת] הקשו מדוע לא

שבמקום ספק ספיקא התיר רבי מאיר, והרי גם ספק ספיקא הוא מדין רוב, ורבי מאיר שחשש למיעוט צריך לטמא גם בזה. ותירוץ, שמודה רבי מאיר שלמיעוטא דמיעוטא לא חוששים, וכשמצטרף הספק שמא הגיע מהאיש נהיה החשש שהדור מי רגליים לאשה מיעוטא דמיעוטא, וטהורה.

9. **הרמב"ן** ו**הר"ן** ביארו, שקושיית הגמרא היא על רבי יוחנן הסובר שמודה רבי מאיר בספק ספיקא, שלריש לקיש אפשר לומר שהחידוש בסיפא הוא בכך שכתבה המשנה שבספק ספיקא רבי יוסי מטהר והשמיטו את שמו של רבי מאיר, ללמדו שרבי מאיר מטמא גם בספק ספיקא. ורק לרבי יוחנן שחולק על דיוק זה, וסובר

תא שמע: דתניא, יושבת — תולה שהגיע הדם ממכה, וטהורה.

עומדת — אינה תולה וטמאה, דברי רבי מאיר.

רבי יוסי אומר: בין כך יושבת, ובין כך עומדת — תולה.

רבי שמעון אומר: בין כך יושבת ובין כך עומדת — אינה תולה.

ומסתפקת הגמרא ספק נוסף בשיטת רבי שמעון,

איבעיא לה: איש ואשה יושבין והטילו מימיהם לאותו הספל ונמצא בו דם — מה לי אמר רבי שמעון?

האם כי אמר רבי שמעון שהיא טמאה אפילו שהטיל גם איש, זהו דוקא בעומדת — דדחיק לה עלמא, ולכן החמיר בה אפילו בשני ספיקות, [שהחשש בעומדת מפני ש"דחיק לה עלמא" הוא חזק כל כך, עד

שאינ להתחשב בספק שמא בא הדם ממכה במקום מי הרגליים]. וביושבת טימא רק במקרה שאין איש, דחד ספק הוא, ושמא הדם ממכה.

אבל ביושבת כשהטיל גם איש, ויש ספק ספקא — לא אמר.

או דלמא לא שנא?

תא שמע: [אין הכונה להביא מקור אלא להוכחה מדבריו]: כיון דאמר רבי שמעון "חזקת דמים מן האשה", אין זה ספק ספיקא. ולכן — לא שנא עומדין ולא שנא יושבין, הרי היא טמאה⁽¹²⁾.

מתניתין:

ישראלית טהורה שהשאילה חלוקה לנכרית או לישראלית נדה, ומצאה בו, לאחר שהחזירו לה את החלוק⁽¹³⁾, כתם — הרי זו תולה בה, שהגיע הכתם מהשואלת, והמשאילה נשארת בטהרתה.

בדבריו.

13. כן פירש רש"י [ד"ה השאילה], שמדובר שנמצא הכתם כשחזרה המשאילה ולבשה את החלוק, אולם מהרשב"א [תוה"ב ב, ז כ, ב] דייק הב"ח [קצ לח] שחולק, וסובר שמדובר שנמצא הכתם בשעה שלבשה השואלת את החלוק. ובמשנה למלך [איסו"ב ט כט] כתב, שגם לרש"י יש חילוק היכן נמצא, שכאשר נמצא אצל השואלת אפשר להתיר מדין "כאן נמצא כאן היה", אולם כשנמצא אצל המשאילה אפשר להתיר רק כשמסתבר יותר שהדם מהשואלת, ובגמרא נאריך יותר בכיבור חילוק זה.

פשטה הגמרא מהרישא שהזכירה רק את רבי מאיר שמטהר ביושבת והשמיטה את רבי שמעון, שרבי שמעון חולק ומטמא ולכן לא נמנה בין המטהרים. ותירצו, שהעדיפה הגמרא לפשוט מבריייתא מפורשת.

12. הקשו הרמב"ן והר"ן מדוע לא פשטה הגמרא מהוכחה זו גם את הספק הקודם, כיון ש'חזקת דמים מהאשה' טמאה גם יושבת. ותירצו, שהעדיפה הגמרא לפשוט מבריייתא מפורשת [וראה בהערה הקודמת]. עוד תירצו, שהיה אפשר לומר שרק בעומדת 'חזקת דמים מהאשה', ורק אחרי שהוכח מהבריייתא שמטמא רבי שמעון ביושבת, בהכרח גם יושבת כלולה

שהיה רבי נחמיה אומר: כל דבר שאינו מקבל טומאה — אינו מקבל [לא גזרו בו טומאת] כתמים⁽¹⁵⁾.

גמרא:

שנינו במשנה: השאילה חלוקה לנכרית — הרי זו תולה בה⁽¹⁶⁾.

אמר רב: לא שנו שתולה בנכרית אלא א-ט

ודין זה הוא דוקא בהשאילה לאחת שאין לה נפקא מינה בטומאת הכתם, אבל ג' נשים טהורות שלבשו חלוק אחד, או שישבו על ספסל אחד, ונמצא עליו דם — כולן טמאות, כי אי אפשר לטהר אחת ולטמא את השניה, היות והספק בשתייהן הוא שקול⁽¹⁴⁾.

וכל דין טומאת כתמים היא במקרה שמצא הכתם על גבי דבר שמקבל טומאה, אבל אם ישבו על ספסל של אבן, או על האיציטבא של מרחץ ואפילו אם ישבה שם רק אשה אחת — רבי נחמיה מטהר.

היא תולים בה את הקלקלה], וראה בגמרא שנבאר ישוב לקושיה זו.

15. סיבת הטהרה בכתם שנמצא על גבי דבר שאינו מקבל טומאה תבאר להלן הערה 28, וראה עוד לעיל פרק 'הרואה כתם' הערה 31.

16. טעם הדבר שתולים בנכרית היה נראה משום שאין לה נפקא מינה מתליה זו, ולכן נחשבת הנכרית ככל מקור דם כמכה וכד' שתולים שמשם הגיע הדם. אולם בגמרא להלן מוכח שאין תולים באשה אפילו שאין לה נפקא מינה [כמבואר בהערה 14].

מהמגיד משנה [איסור"ב ט כט] דייק המשנה למלך [שם, ד"ה ואני], כיון שכל נכרית שראתה נטמאה בנדה ואינה יוצאת מטומאתה, 'תולים קלקלה במקולקל', ומסתבר שהגיעה הטומאה מהטמא. וכפירוש זה משמע גם מרש"י [נט ב ד"ה הרי זו] שכתב 'ונכרית נמי טמאה ותליא בה'. וכפירוש זה דייק התהלה לדוד [יו"ד סד ו] שפירש גם הראב"ד [בעל הנפש שער הכתמים].

ויסוד דין זה שתולים קלקלה במקולקל' ביארו התוספות ביבמות [פכ א, ד"ה שתי

14. רש"י [ד"ה הרי] פירש שטעם התליה בנכרית ובנדה הוא משום שנשים אלו אינן מתקלקלות בתליה בהן, מה שאין כן בנשים טהורות, כי מי שנתלה בה שממנה הדם תהא טמאה, ואי אפשר להעדיף אחת על האחרת. וביאור דבריו הוא, שמעיקר הדין אפשר לתלות בכל אשה, שכשם שתולים במכה ובמאכולת הוא הדין אפשר לתלות באשה, שהרי אורח הנשים לראות לעיתים דם, ולכן תולים בנכרית ובנדה. אולם במקרה שכולן טהורות, כיון שאם נכריע שהגיע הדם מאשה אחת הרי שמלבד ההיתר לנשים התולות יש גם טומאה לאשה שבה תלינו, ואין סיבה להחמיר בדין אחת ולהקל באחרות, לכן לא תולים. ולכאורה תמוה, שבגמרא [ס א] מצינו שאין תולים כתם בכתם, כלומר, שרק אשה שידוע שמעינה פתוח אפשר לתלות בה, אבל בשאר הזמנים דומה האשה למכה שהגלידה ואינה מוציאה דם, ואין לתלות בה. ומצינו גם ברש"י שכתב [שם, ד"ה בשני] 'תולה בה כיון דמעיינה פתוח'. וברשב"א [תוה"ב ז, ד כ, ב] כתב שתולים בטמאה משום שתולין את הקלקלה במקולקלת', [ומרש"י במשנה משמע קצת כביאור זה, שכתב 'ונכרית נמי טמאה ותליא בה', כלומר, כיון שטומאה